

Antikvarisk konsekvensbeskrivning

DP Äldreboende mm vid Dr. Allards gata,
Guldheden (inför samråd)

2022-06-28

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund och syfte	3
1.2	Utgångspunkter.....	3
1.2.1	Riksintresse för kulturmiljövård	3
1.2.2	Underlag	4
1.2.3	Angreppssätt.....	4
1.2.4	Upplägg	4
2	Riksintresset Landala Egnahem	6
2.1	Riksintressebeskrivning, RAÄ.....	6
2.2	Riksintressegräns.....	7
2.3	Riksintresset - uttolkning	7
2.3.1	Riksintressets rumsliga och visuella egenskaper	7
2.3.2	Pedagogiskt uttryck för det nationalromantiska planerings- och bebyggelseidealet	8
2.3.3	Vegetation och topografi som bärande delar av riksintressegrunden.....	9
2.3.4	Trädgårds(för)stadens inneslutning och intimitet.....	10
2.3.5	Bebyggelseideal – typologi	12
2.4	Riksintressegrunden inom planområdet och dess influensområde	13
3	Planförslag - påverkan.....	14
4	Konsekvensbeskrivning.....	15
4.1	Miljöeffekter.....	15
4.2	Konsekvenser för riksintresset.....	18
4.3	Sammantagen bedömning.....	19

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Föreliggande antikvariska konsekvensbeskrivning har tagits fram inom ramen för det pågående arbetet med detaljplan för Äldreboende mm vid Dr Allards gata. Syftet med utredningen är att den ska utgöra ett bedömningsunderlag i den löpande prövningen av tillänkta byggrätters påverkan på riksintresset Landala Egnahem. Konsekvensbeskrivningen kommer att uppdateras under processen och slutversionen bifogas planhandlingen som ett antikvariskt bedömningsunderlag i samband med det slutgiltiga samrådsförslaget och för vidare implementering inför granskning.

Konsekvensbeskrivningen är framtagen av antikvarierna Sören Holmström och Linnéa Tidäng.

1.2 Utgångspunkter

1.2.1 Riksintresse för kulturmiljövård

Kulturmiljövårdens riksintressen regleras i 3 kap. 6§ miljöbalken. Formellt gäller att områden av riksintresse ska skyddas mot påtaglig skada. Det är de värden som ligger till grund för utpekandet som ska skyddas från att påtagligt skadas. Utgångspunkten för riksintressenas geografiska avgränsningar är de värden som ligger till grund för utpekandet av riksintresseområdet. Den ska omfatta de egenskaper som uttrycker miljöns kulturhistoriska sammanhang och innehåll och gör den möjlig att förstå och uppleva.

Centralt för bedömningen av påverkan är läsbarheten av en riksintressemiljö, dvs möjligheterna att utifrån miljöns egenskaper utläsa, uppleva, förstå och kommunicera det kulturhistoriska sammanhanget. Direkta ingrepp i en riksintressemiljö innebär att egenskaper i form av fysiska uttryck såsom objekt, karaktärsdrag, strukturer, funktioner och samband försvinner, förvanskas eller försvagas, vilket medför en materiell påverkan. Visuella påverkan innebär att olika aspekter av den visuella upplevelsen såsom siktlinjer, skala, sammanhang, rumsligheter och orientering påverkar läsbarheten av riksintressets kulturhistoriska sammanhang. Likaså finns det en funktionell påverkan vilket till exempel innebär att tillgängligheten till ett riksintresse påverkas.

Om en åtgärd mer än obetydligt inverkar på miljöns förmåga att särskilt väl belysa riksintressets kulturhistoriska sammanhang finns risk för påtaglig skada. För att avgöra om åtgärden medför mer än obetydlig skada måste arten, omfattningen och direkta eller indirekta konsekvenser av förändringen beskrivas och analyseras mot de värden som utgör motiv till utpekandet av riksintresset. I de fall den föreslagna åtgärden innebär att de riksintressanta uttrycken och karaktärsdragen, eller delar av dessa, förloras eller förvanskas bör skadan bedömas som påtaglig. All skada på riksintressets uttryck – d.v.s. de

inslag, egenskaper och karaktärsdrag som är centrala för förståelsen och upplevelsen av den riksintressanta kulturmiljön – innebär en risk för påtaglig skada.

1.2.2 Underlag

Konsekvensbeskrivningen redovisar detaljplaneförslagets materiella och visuella påverkan på Landala Egnahems kulturhistoriska och upplevelsemässiga egenart som riksintresse för kulturmiljövården. Den tar sin utgångspunkt i den genomförda kulturmiljöförstudningen *Kulturmiljöutredning Äldreboendet Neuberghska Bambergerska, Guldheden*, WSP (2020), med samtidigt fokus på beslutstexten till områdets riksintresseförklaring samt redovisningen av riksintressegränsen i länskartan (RAÄ), det som fortsättningsvis benämns riksintressegrunden. Vid sammanställningen av konsekvensbeskrivningens jämförelsegrunder har även riksintressebeskrivningar i andra rapporter beaktats enligt följande: *Göteborg– Kulturmiljöer av riksintresse*, Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län (1992), *Landala Egnahem – förslag till miljöprogram*, Stadsbyggnadskontoret/Stadsmuseet (1998), *Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Göteborg*, Stadsbyggnadskontoret (1999) samt *Kulturmiljövårdens riksintressen inom centrala Göteborg*, Göteborgs stadsbyggnadskontor (2020).

1.2.3 Angreppssätt

Konsekvensbeskrivningen är utförd som en egenskapsrelaterad beskrivning av påverkan på riksintessegrunden. Det betyder att redovisningen av påverkan görs med direkt referens till de olika fysiska och visuella uttrycksegenskaper som framställs i och kan härledas ur riksintessegrunden och som finns representerade i planområdet och dess närmaste omgivning. Syftet är att underbygga differentierade överväganden relativt olika typer av rumsliga ingrepp, och därmed ge saklig grund för lösningsorienterade bearbetningar i det fortsatta planarbetet.

Konsekvensbeskrivningen skall ses som ett levande dokument fram till antagande. Det betyder att den skall kunna underbygga fortsatta planbearbetningar med hänvisning till riksintessegrunden, vilka i sin tur kan leda till justeringar av konsekvensbeskrivningen fram till dess slutliga formulering som bilagt antikvariskt bedömningsunderlag. Under processen kommer eventuella förslag till åtgärder för att minska den negativa påverkan inarbetas. Konsekvensbeskrivningen görs i första hand med utgångspunkt i plankartans bestämmelser med tillhörande preciseringar i planbeskrivningen. Eventuella illustrationer, i den mån de saknar styrande regleringar i form av planbestämmelser med tillhörande definition av lokalisering, utbredning, höjd och arkitektonisk form, är undantagna bedömningen.

1.2.4 Upplägg

Utredningen inleds med en sammanfattning av riksintessegrunden med referens till riksintessegränsen och de delar av beslutstextens motiv och uttryck

som berörs av planförslaget. Dessa ska betraktas som de underliggande grundbegreppen till den efterföljande uttolkningen av riksintressegrundens rumsliga och visuella uttrycksegenskaper med tillhörande grafiska kartillustrationer och foton. Härpå följer en redovisning av detaljplaneförslaget med närmare definitioner av vad som regleras och inte regleras.

Konsekvensbeskrivningen är genomförd som en jämförelse mellan riksintressegrundens uttolkade rumsliga och visuella egenskaper å ena sidan, och detaljplaneförslagets regleringsinnehåll å den andra, resulterande i en beskrivning av på vilket sätt exploateringen påverkar möjligheterna att förstå och uppleva signifikanta delar av riksintressegrunden.

Utredningsresultatet avslutas med en sammanfattande bedömning över de faktiska förluster som planen riskerar att leda till med avseende till förståelsen och upplevelsen av riksintressegrunden. Här tillförs också en närmare bedömning av planförslagets relevans som användbart bedömningsunderlag.

2 Riksintresset Landala Egnahem

Landala egnahem är en miljö med ett klart avgränsat kulturhistoriskt innehåll och sammanhang. Beslutstextens beskrivningar av motiv och uttryck är förhållandevis tydligt och fylligt formulerade. Gränsdragningen framstår som en logisk följd av uttrycksegenskaperna och syftar av allt att döma till att säkerställa egnahemsområdets avgränsning från sin omgivning.

2.1 Riksintressebeskrivning, RAÄ

Den tydlighet som beslutstexten för Landala egnahem har ger signifikanta och spårbara ingångsvärden att föra vidare vid uttolkningen av de egenskapsrelaterade planförutsättningarna i och i anslutning till planområdet. I uppställningen av beslutstexten nedan har de grundbegrepp med särskild relevans i uttolkningen markerats med spärrad stil.

Motiv

- Göteborgs första och *arkitektoniskt mest konsekvent genomförda egnahemsområde* på en hög bergsplatå söder om innerstaden. Området visar *det tidiga 1900-talets planerings- och bebyggelseideal*.

Uttryck

- Det bostadsområde i Göteborg som bäst företräder *den nationalromantiska stilen*, byggd enligt A. Lilienbergs plan 1911 och med utgångspunkt från Carl Westmans typritningar 1908, men *med större utnyttjande av och anpassning till den karga naturen* än vad som ursprungligen hade avsetts.
- *Områdets avskilda karaktär* och konstnärligt drivna *samstämdhet mellan plan, bebyggelse och natur*.
- De smala, krökta gatorna, utmynnande i små platsbildningar och *gaturummens intima och sammanhängande karaktär*.
- Stenmurar och trästaket och den naturliga växtligheten av tall och björk.
- Den omsorgsfulla arkitektoniska utformningen *med enhetlig träbebyggelse*, enkelhus, dubbelhus och två radhuslängor.

2.2 Riksintressegräns

Gränsdragning för riksintresset Landala egnahem (O 2:6) ovan är hämtad ur Sveriges läns-karta, en avgränsning som väl svarar mot Riksantikvarieämbetets beslut enligt 3 kap 6§ MB.

Den södra delen av gränsdragningen, i höjd med planområdet, är att betrakta som relevant med hänsyn till att beslutstexten lyfter fram betydelsen av områdets avskilda och intima karaktär och naturmiljöns genomgripande roll i egnahemsområdets planeringsidé, en gränsdragning som också gäller den östra sidan som inrangerar den branta och trädbevuxna terrängen ner mot Chalmers i riksintressegrunden. Även utmed västra sidan löper ett kuperat och tätbevuxet grönt bälte inom avgränsningen. Gällande den yttre delen mot västra gränsdragningen är den att betrakta som en skyddszon med inslag av modern bebyggelse och grönska, och bedöms syfta till att påkalla uppmärksamhet mot möjlig visuell påverkan från ovarsamma exploateringar i närområdet utmed Dr Allards gata och den innanför liggande kullen (Guldhedens kyrkbacke).

2.3 Riksintresset - uttolkning

2.3.1 Riksintressets rumsliga och visuella egenskaper

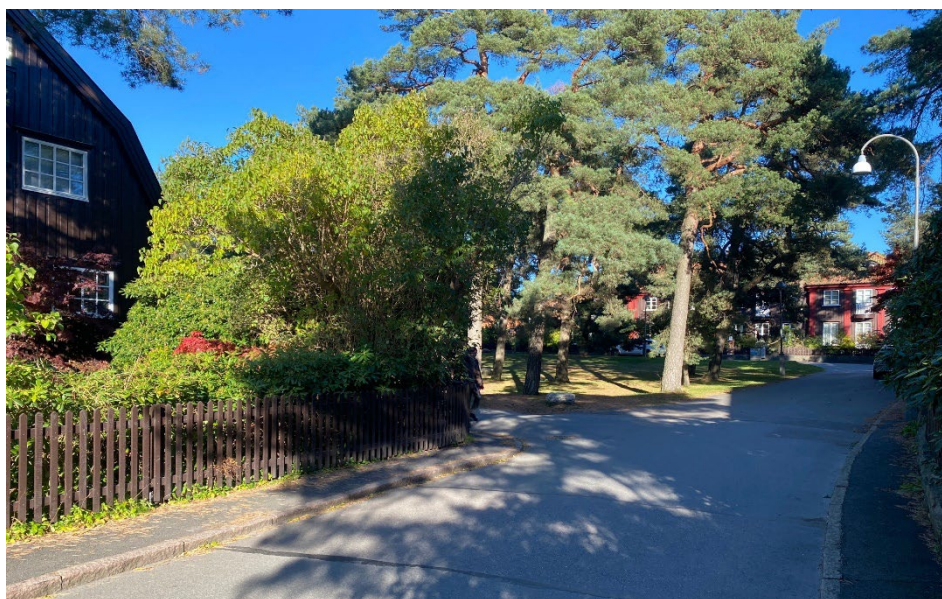
Med referens till beslutstexten kan det konstateras att riksintressegrunden inbegriper både rumsliga, fysiskt/materiella och visuella egenskaper, där också sådana upplevelsekategorier som intimitet finns representerat. Dessutom

besitter området unicitet som Göteborgs första och arkitektoniskt mest konsekvent genomförda egnahemsområde, med samtidig referens till det övergripande motivet att det speglar det tidiga 1900-talets planerings- och bebyggelseideal. Vidare noteras att det är frågan om en medveten planeringsidé där just samstämmighet mellan plan, bebyggelse och natur eftersträvas, vilket betyder att dessa olika delar fungerar som ömsesidigt förstärkande relativt den större helhet de tillsammans bygger upp.

Sammantaget innebär detta att beslutstextens olika egenskapskategorier måste beaktas simultant i förhållande till den arkitektoniskt eftersträvide enheten i upplevelsen av egnahemsområdet när man angör och vistas i det. Med detta menas att en förändring i någon av egenskaperna, kommer att påverka förståelsen och upplevelsen av de andra egenskaperna samt läsbarheten och upplevelsen av egnahemsområdets helhet som planeringsidé.

2.3.2 Pedagogiskt uttryck för det nationalromantiska planerings- och bebyggelseidealet

Motivtextens hänvisning till det tidiga 1900-talets planerings- och bebyggelseideal, och att det är frågan om det arkitektoniskt mest konsekvent genomförda egnahemsområdet i Göteborg med referens till det nationalromantiska trädgårdsstadsidealet, understryker betydelsen av områdets pedagogiska potential som arkitekturhistoriskt (och konsthistoriskt) dokument, och att det handlar om just samstämmigheten mellan natur, plan och byggnadsskick. Detta innebär att särskild uppmärksamhet bör riktas mot hur de visuella sammanhangen mellan dessa tre olika huvudkomponenter fungerar som berättande upplevelserum utmed riksintresseområdets olika kommunikationsstråk. En central del av det anförda visuella pedagogiska värdet återfinns just i riksintresseområdets södra del.

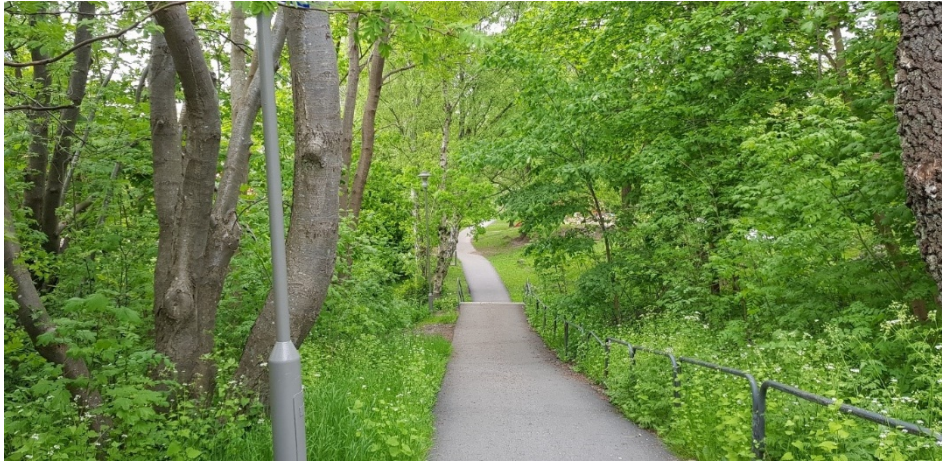
2.3.3 Vegetation och topografi som bärande delar av riksintressegrunden

Här noteras besluttextens hänvisning till att det inte bara är frågan om ett nationalromantiskt stadsplaneringsideal med nyttjande och anpassning till den karga naturen och dess naturliga växtlighet av tall och björk, utan också att detta ideal till och med drivits längre än vad som var avsett från början. Detta betyder att det befintliga beståndet av trädvegetation och naturmarkens topografiska stigningar och sänkor inom riksintresseområdet utgör en väsentlig del av riksintressegrunden.

Dessa fysiska naturelement bäddar in de enskilda egnahemmen i en både grön och "vildvuxen" omgivning och är avgörande för upplevelsen av att det är frågan om en trädgårds(för)stad med lantlig prägel. Denna rumsliga egenskap är särskilt accentuerad (och förövrigt kritisk som inneslutning) utmed Skjutbanegatans nedre del där de fem byggnaderna dessutom ramar in av den bakomliggande parkens trädvegetation och dalsänkans södra brant, vilket kan upplevas såväl mellan byggnaderna utmed Skjutbanegatan samt vid angöringarna från norr.

Det är också här, i riksintresseområdets södra del och längs med Viggeliden som den enda direkta kontakten med egnahemsområdets inre gårdsrum erbjuds utmed ett kommunikationsstråk. Det är endast här som de lummiga innerträdgårdarna enhetligt är vända ut mot både förbipasserande och besökare i parkmiljön (kring Furuplatsen och Hagtornstiden är dock vissa trädgårdar placerade med riktning eller delvis riktning mot gångväg respektive gata).

I parkmiljön utmed Viggeliden har riksintresseområdet också som mest lantlig prägel med dess betydande inslag av lövträd och naturmark i stigningen mot söder och väster. Området för parkmiljön utgjordes under 1800-talet ett utmarksområde och Viggeiden har en bevarad sträckning sedan tidigt 1900-tal.

2.3.4 Trädgårds(för)stadens inneslutning och intimitet

Naturmiljön med dess frodiga grönska och branta topografi utgör också en vital del i riskintressegrunden genom dess betydelse för egnahemsområdets visuella avgränsning såväl inåt som utifrån. Det är inom ramarna för den nationalromantiska planeringsidéns genomförande och långt drivna naturanpassning som betydelsen av uttrycket avskild karaktär ska uttolkas,

vilket betyder att det är frågan om en egenskap av central betydelse för bibehållandet av planeringsidéns läsbarhet och upplevelsekvaiteter, uppfattat inifrån så väl som utifrån, där också angöringen i sydöst utmed Viggeliden bedöms som en viktig punkt.

Denna inneslutning, som inbegriper upplevelser av såväl lummig trädgårdstadstad som lantlighet både inom och vid angöring mot egnahemsområdet, bedöms som särskilt påtaglig i den södra och östra delen med dess tilltagna gröna inneslutning som starkt bidrar till dess lantligt avgränsade prägel och intimitet, i synnerhet kring Furuparken och utmed Viggeliden. Det är också utmed Skjutbanegatan (övre och nedre) som sikten genom öppningarna mot byggnadernas innegårdar vetter ut mot en naturomgivning, där den lummiga inneslutningen är beroende av den bakomliggande parkmiljön och dess topografiska stigning mot väster och söder. I utblickarna mellan husen upplevs det som de lummiga trädgårdarna sömlöst övergår i parkmiljöns grönska med uppvuxna träd, en upplevelse som förstärks av att trädgårdarnas avgränsning med lövträd längs tomterna är förhållandevis gles.

Det är vidare tack vara denna topografiska inneslutning som påverkan från den omgivande staden mildras något efter lövfällningen, då exponeringen från den omgivande staden och äldreboendet är som störst.

(Undre bild hämtad från Google)

2.3.5 Bebyggelseideal – typologi

Den enhetliga och omsorgsfullt utformade träbebyggelsen (enkelhus, dubbelhus och radhus) utgör en central kategori i riksintressegrunden, som med avseende till formspråk och färgställning i första hand präglas av det nationalromantiska stilidealet, vilket även sätter sin prägel på radhusen kring Furuplatsen men som där samtidigt uppvisar klassicistiska inslag. De fem husen utmed Skjutbanegatans nedre del avslutar bebyggelsen inom Landala egnahem i söder. Enhetligheten är påtaglig, där även den begränsade skalan bidrar till att byggnaderna befinner sig i ett integrerat samspel med den omslutande träd- och buskvegetationen som väl speglar den ursprungliga gestaltungsprincipen med samstämdhet mellan plan, bebyggelse och natur.

Den låga förskolebyggnaden intill viggeliden har byggt vidare på denna gestaltungsprincip. Byggnadens mörka träpanel och enkla traditionella utformning ligger väl integrerad i slutningen och samspelar med både parkmiljön och egnahemsbebyggelsen såväl rumsligt som associativt vad gäller formspråk och skala.

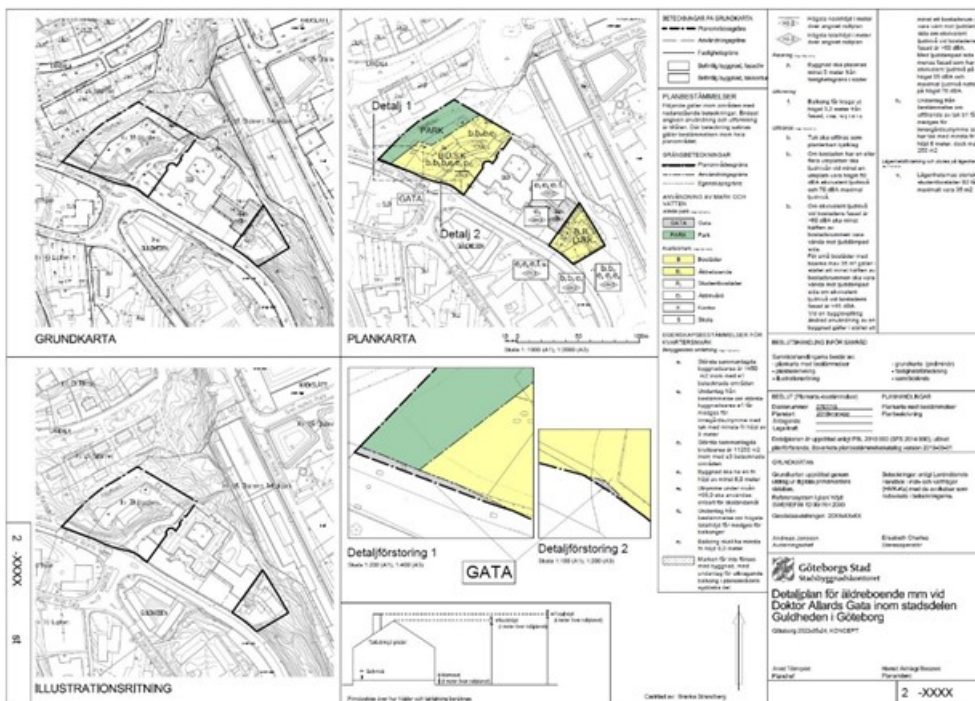
2.4 Riksintressegrunden inom planområdet och dess influensområde

Konsekvensbeskrivning baserar sig på riksintressegrundens granskningskriterier. Uppställningen nedan med tillhörande kartredovisning utgör således konsekvensbeskrivningens jämförelsegrund.

- Trädvegetation och topografi i det nationalromantiska stadsplaneringsidealet**
Platsens naturgivna förutsättningar med växtlighet i form av tall, björk och andra lövträd och topografiska förhållanden i form av ursprungliga höjder och sänkor som medvetet tagits tillvara och utnyttjats vid anläggandet av egnahemsområdet.
- Yttre avgränsande barriärfrent**
Topografin och trädvegetationen skapar en front, en mur av grönska, mot omgivande stadsrum och utgör en visuellt tydlig skiljelinje mellan den inneslutna och intima trädgårds(för)staden och staden som vuxit upp omkring den.
- Trädvegetation och topografi med en rumslig och visuell inneslutande barriäreffekt mot söder**
Parkmiljöns trädvegetation och naturmarkens topografi i områdets södra del innesluter egnahemsområdet såväl fysiskt som visuellt från omgivande stad, vilket skapar den intimitet och avskildhet som kännetecknar området. Den topografiska inneslutningen mot söder och sydost är särskilt betydelsefull efter lövfällningen.
- Inre kommunikationsstråk som berättande upplevelserum**
Intima gaturum med mjukt krökta gator som slingrar sig genom området, vilket kontinuerligt skapar nya fondmotiv för den som rör sig genom området. Uppförandetidens planeringsideal åskådliggörs av naturelement som bergsknallar, sänkor och växtlighet med tall och björk vilka kännetecknar områdets platsbildningar och inblickarna mellan husen.
- Inre kommunikationsstråk som berättande upplevelserum**
Mindre slingrande gångvägar i en parkmiljö med lantlig prägel som genom vegetation, terrängförhållanden och historiska vägsträckningar vittnar om platsens ursprung och hur det medvetet nyttjats vid anläggandet av egnahemsområdet. Viggeliden utgör ett centralt stråk och det enda med en direkt kontakt med egnahemsområdets inre trädgårdsrum.
- Vyer med riksintressegrunden i visuellt samspel**
Från betraktelsepunkterna kan flera av riksintressegrunderna upplevas i ett och samma blickfång (samstämdheten mellan plan, bebyggelse och natur, det enhetliga byggnadsskicket och upplevelsen av områdets avskilda karaktär).
- Entrépunkter med stora upplevelsekvaiteter**
Entréerna till parkmiljön präglas av smala passager genom tät, omslutande grönska som leder vidare till ett intimt avskilt grönt rum med lantlig prägel.
- Enhetlig trähusbebyggelse i nära samspel med omslutande trädvegetation och topografi**
Enhetlig bebyggelse med ett nationalromantiskt formspråk och sammanhållen skala som ramas in av den bakomliggande parkens trädvegetation och dalsänkans södra brant. Placeringen vid gatan skapar grönskande innerskär och ger möjlighet till utblickar mellan husen.
- Riksintressegräns i söder**
Raä beslut enligt 3 kap 6§ MB Landala egnahem O 2:6

3 Planförslag - påverkan

Syftet med planförslaget är att möjliggöra en tillbyggnad av äldreboendet som är tänkt att inrymma student- eller forskarbostäder samt förskola. Förslaget innebär att delar av parkmiljön norr om det befintliga äldreboendet tas i anspråk och att den befintliga förskole byggnaden på platsen rivs.

Planområdet är uppdelat i byggrätter norr och söder om det befintliga äldreboendet. I den norra delen finns två byggrätter, båda inom riksintressegränsen för Landala Egnahem, som möjliggör en utbredning i plan som varierar mellan 7–16 meter från Viggeliden. Plankartan reglerar största byggnadsarea till 1450 kvm inom hela byggrätten i norr.

Inom de två norra byggrätterna anges högsta nockhöjd till 76,5 och 79,5 meter. Den högre motsvarar omkring 15 meter över Viggelidens markhöjder mitt i sänkan och cirka 10 meter över slänkrönet närmast Dr. Allards gata i söder. Nockhöjderna för de närmast liggande byggnaderna utmed (nedre) Skjutbanegatan varierar från 75–71 meter, vilket gör att förslagets byggrätter överstiger dem med cirka 4–7 meter.

Plankartan reglerar endast tillåten byggnadsarea samt högsta nockhöjd inom byggrätt utan specifikation av volymhantering och utformning.

4 Konsekvensbeskrivning

Konsekvensbeskrivningen är utförd i två steg. Först beskrivs planförslagets effekter på bebyggelsemiljöns olika rumsliga och visuella egenskaper. Därefter görs en bedömning av vilka konsekvenser detta får för möjligheten att avläsa och uppleva riksintressegrunden.

4.1 Miljöeffekter

- Byggrätten i norr kommer att medföra att egnahemsområdets topografiska inneslutning mot söder kommer att försvinna genom att den tas i anspråk för den nya byggnadsvolymen. Den naturpräglade slätten skulle försvinna till förmån för en storskalig byggnadskropp som flyttar fram den utanförliggande stadsmiljön omkring 35 meter in i riksintressemiljön.
- Den kraftiga exploateringen representerar en relativt riksintressegrunden främmande byggnadstypologi inom riksintressegrundens geografiska avgränsning.
- Den exploateringsbara ytan bedöms medföra ett betydande borttagande av parkens bestånd av trädvegetation. Vidare riskerar tre välvuxna träd utanför byggrätten utmed Viggelidens södra sida att beröras. Dessa utgörs av en lind med stamdiameter på 53 cm samt två sälgar med stamdiameter på 70 cm respektive 85 cm, vilka i den fördjupade kulturmiljöutredningen (WSP 2020) bedöms som extra värdefulla då de på grund av sina storlekar bidrar med rumslighet och karaktär i parkstråket. Alla dessa tre träd ligger med bara cirka 5–10 meter från byggrättens norra gräns. Närheten till byggrättens gränser bedöms leda till svårigheter att undvika fällning eller skador på rotsystemen i samband med anläggningsarbetet.

Borttagandet av de karaktärsgivande träden utmed Viggelidens södra sida skulle sammantaget med förlusten av övriga träd inom byggrätten innebära en ytterligare reduktion av parkkaraktären utmed Viggeliden, där dess lantliga intimitet skulle gå förlorad. Detta kan för övrigt leda till att parken upplevs som privatiserad.

- Dessa fysiska förändringar får visuella effekter relativt områdets avskilda och intima karaktär. Detta gäller i synnerhet utmed Viggeliden, där den nya bebyggelsens mer stadsmässiga byggnadstypologi kommer att dominera upplevelsemiljön. Med samtidigt borttagande av trädvegetation och en tillåten nockhöjd som överstiger nedre Skjutbanegatans nockhöjder kommer den nya bebyggelsens exponering dessutom att bli påtaglig in i egnahemsområdet utmed Skjutbanegatan, såväl ovanför Skjutbanegatans nedre byggnader på längre avstånd som i mellanrummen på närmare avstånd.

Vy från Dr. Allards gata mot Viggeliden

Nedan: Montage med
illustration av ny byggnad,
framtagen av
planintressent.

Vy mot Viggeliden från nordost

Nedan: Montage med
illustration av ny byggnad,
framtagen av
planintressent.

Vy från Skjutbanegatan mot söder

Nedan: Montage med illustration av ny byggnad, framtagen av planintressent.

Vy mot sydost från korsningen Skjutbanegatan-Syréngatan

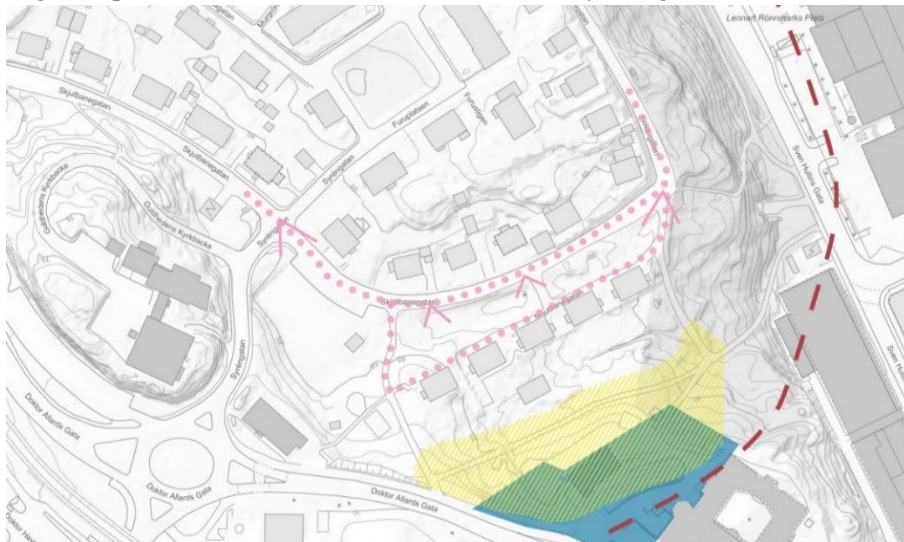
Nedan: Montage med illustration av ny byggnad framtagen av planintressent. Markeringen i rött visar de norra bygrätternas höjd.

4.2 Konsekvenser för riksintresset

Den samlade påverkan på riksintressets rumsliga och visuella egenskaper bedöms som betydande. Flera av riksintressets egenskaper med stor betydelse för fortsatt läsbarhet av miljön kommer att påverkas. Områdets avskilda karaktär mot söder utgör en särskilt kritisk punkt som riskerar att förvanskas i betydande utsträckning, i synnerhet under vinterhalvåret. Detta innebär vidare att den konstnärligt drivna samstämmighet mellan plan, bebyggelse och natur som bärande uttryck för riksintresset undermineras.

Den negativa påverkan på riksintresset sker i huvudsak i två avseenden. Den främmande byggnadstypologi som exponeras utmed Viggeliden medför att den lantliga karaktär som präglar platsen går förlorad. Det kommer dessutom uppstå en allt för stor kontrastverkan mellan tillkommande och befintlig bebyggelse. Den nya bebyggelsen kommer att utgöra en ny bakgrund som bedöms bli allt för dominant i förhållande till egnahemsområdet enhetliga bebyggelsemiljö. Då den nya bebyggelsen kommer att synas mellan byggnaderna utmed nedre Skjutbanegatan bedöms den visuella påverkan också bli ihållande utmed övre Skjutbanegatan. Borttagandet av trädvegetation och naturbarriär förstärker den negativa påverkan av områdets avskilda karaktär ytterligare.

- **Kraftig förvanskning av områdets avskilda karaktär**
Med samtidigt borttagande av trädvegetation och naturmark tätt inpå Viggeliden kommer den storskaliga exploateringen att leda till att områdets avskilda karaktär samt den mer lantligt präglade angöringen mot egnahemsbebyggelsen förvanskas. Det är bara på denna plats inom riksintressegränsen som den sömlösa anslutningen mellan innergårdarna och naturomgivningen kan upplevas.
- **Främmande byggnadstypologi**
Främmande typologi och borttagande av naturbarriär innebär att den övergripande planeringsidén försvagas, dvs. samstämdheten mellan plan, bebyggelse och natur.
- ⋯ **Potentiellt influensområde utmed övre och nedre Skjutbanegatan**
Med hänsyn till tillåten nockhöjd sträcker sig den potentiella visuella påverkan in i egnahemsområdet utmed Skjutbanegatan, och en bra bit norr om Syrégatan.
- └ En kraftig reducering av egnahemsområdets gröna och topografiska inneslutning mot söder medför en negativ visuell påverkan relativt den långt drivna planeringsidén om samstämmighet mellan plan, byggnader och natur.
- - **Riksintressegräns i söder**
RAÄ beslut Landala egnahem O 2:6, enligt 3 kap 6§ MB.

4.3 Sammantagen bedömning

Då hela exploateringen i norr ligger inom riksintressets avgränsning innebär det såväl ett direkt ingrepp i riksintressegrundens uttrycksegenskaper mot söder (trädvegetation och topografi som avskiljande element) som tillförande av en (relativt riksintressegrunden) främmande uttrycksegenskap med påtaglig visuell påverkan på förståelsen och upplevelsen av egnahemsområdets planeringsidé. Denna del av egnahemsområdet representerar dessutom en specifik miljö kvalitet i den samlade riksintressegrunden som bara kan upplevas här, vilket sammantaget innebär att detaljplanens byggrätt mot norr bedöms leda till negativ påverkan på en central del av riksintresset Landala Egnahem.

RIKSINTRESSEGRUNDEN	MILJÖEFFEKT
Göteborgs främsta exempel på det nationalromantiska stadsplaneringsidealet med nyttjande och anpassning till platsens natur – vegetation och topografi som bärande delar för riksintressegrunden	Borttagande av betydande del av parken samt bestånd av trädvegetation med betydelse för parkstråkets rumslighet och karaktär.
Områdets avskilda karaktär och samstämdhet mellan plan, bebyggelse och natur – trädgårdsförstadens inneslutning och intimitet	Naturpräglad slänt med betydelse för egnahemsområdets inneslutning mot söder byggs över med ny byggnadskropp som även flyttar fram den utanföriggande stadsmiljön in i riksintresseområdet.
Enhetligt, omsorgsfullt arkitektoniskt utformad träbebyggelse – byggnadsideal och typologi	Ny, mer stadsmässig byggnadstypologi med dominant volym som överstiger anslutande bebyggelses nockhöjd uppförs. Exponerad på långt och nära avstånd inom riksintresset.